

Інструкцыя для назіральнікаў

I. Як стаць назіральнікам?

У адпаведнасці з Пастановай Цэнтральнай камісіі Рэспублікі Беларусь ад 17.12.2013 г. самым прымальным шляхам па вылучэнню назіральнікаў з'яўляецца шлях вылучэння ад групы грамадзян.

Для гэтага неабходна сабраць НЕ МЕНЬШ 10 подпісаў ([узор №1](#)).

ВАЖНА:

Трэба ведаць:

1. Грамадзянін можа падпісацца толькі адзін раз за аднаго назіральніка.
2. Вы можаце быць вылучаным назіральнікам толькі на тэрыторыі таго выбарчага ўчастка, дзе Вы зарэгістраваны (прапісаны).
3. Грамадзяне, якія Вас вылучаюць назіральнікам павінны быць не маладзейшыя за 18 год, і быць зарэгістраванымі на тэрыторыі выбарчага ўчастку, дзе Вы плануеце назіраць.

Для таго, каб быць вылучаным назіральнікам:

- раздрукоўваеце бланк заявы ([узор №1](#))
- збіраеце не менш 10 подпісаў выбаршчыкаў, якія пражываюць на выбарчым участку.

Як акрэдытавацца ў выбарчай камісіі?

1. Заява з сабранымі не менш 10 подпісамі Вы асабіста адносіце ў участковую выбарчую камісію.
2. Ваша заява рэгіструецца ў журнале, і з моманту яе рэгістрацыі Вы можаце назіраць на выбарах.

У які тэрмін можна акрэдытавацца ў камісіі?

У камісіі можна акрэдытавацца ў любы час да 20.00 дня галасавання (23 сакавіка)

II. Што рабіць падчас назірання?

Датэрміновае галасаванне ([форма №1](#))

Праводзіцца з 18 па 22 сакавіка.

З 10.00 да 14.00

З 16.00 да 19.00

Калі Вы загадзя акрэдытавалася на выбарчым участку (не пазьней 17 сакавіка ўключна), то Вы можаце прысутнічаць пры апечатванні выбарчых скрыняў. Апечтаванне праводзіцца з 09.00 да 10.00

Падчас перапынку (з 14.00 да 16.00), а таксама пасля завяршэння галасавання (19.00) шчыліна для кідання бюлетэняў ў скрыню павінна апячатвацца сябрамі камісіі.

Асноўнае за чым можна сачыць падчас датэрміновага галасавання – за яўкай выбаршчыкаў на ўчастку, ці ёсць сведчанне прымусовага прыводу выбаршчыкаў на ўчасткі, а таксама ці вывешваўся пасля **кожнага** дня галасавання (пасля 19.00) пратакол, дзе пазначалася колькасць бюлетэняў, атрыманых выбарчай камісіяй, колькасць грамадзян, якія атрымалі бюлетэні, а ў апошні дзень агульная сума грамадзян, якія прынялі ўдзел ў датэрміновым галасаванні на выбарчым участку.

У любы момант галасавання Вы можаце пакідаць выбарчы ўчастак, і вяртацца з мэтай назірання ў любы час галасавання без паўторнай акрэдытацыі.

Галасаванне ў дзень выбараў

У дзень выбараў галасаванне пачынаецца з 08.00, а сканчаецца ў 20.00

Калі Вы загадзя акрэдытавалася на выбарчым участку (не пазьней 22 сакавіка ўключна), то Вы можаце прысутнічаць пры апечатванні выбарчых скрыняў. Апечтаванне праводзіцца з 07.00 да 08.00

Галасаванне ў дзень выбараў дзеліцца на два віды:

1. Галасаванне па месцы знаходжання выбаршчыкаў ([форма №2](#)).

Гэта галасаванне праводзіцца сябрамі выбарчай камісіі па месцы пражывання выбаршчыка. Любы выбаршчык, які загадзя (не пазьней 16.00 23 сакавіка) паведаміў любым шляхам у выбарчую камісію, што ён хацеў бы пражываць па месцу свайго пражывання ўносіцца ў спецыяльны журнал рэгістрацыі такіх заявак, і да яго адсылаецца не менш 2 сябраў камісіі з перанасной скрыняй.

Важна ведаць, што толькі сам выбаршчык можа звярнуцца з просьбай прагаласаваць дома. Камісія не мае права самастойна наведваць грамадзян, якія не звярталіся ў камісію.

Калі сябры камісіі пакідаюць выбарчы ўчастак яны сыходзяць з пустой перанасной скрыняй, і атрымліваюць роўна столькі бюлетэняў, колькі заяваў да ніх паступіла.

Сябры камісіі са скрыняй павінны вярнуцца не пазьней 20.00 дня галасавання.

2. Галасаванне на выбарчым участку ([форма №3](#)).

Адбываецца непасрэдна на выбарчым участку з 08.00 да 20.00

Падчас гэтага этапу асаблівую ўвагу трэба звярнуць на тое, ці абмяжоўваліся правы іншых назіральнікаў, ці былі факты прымусу да ўдзелу ў галасаванні, альбо агітацыі.

III. Падлік галасоў (форма №4)

З'яўляецца заключным і самым важным этапам назірання на выбарчым участку.

Падчас падліку галасоў трэба звярнуць увагу:

1. Ці маглі назіральнікі бачыць падлік галасоў так, каб бачыць кожны бюлецень для галасавання.
2. Ці агалошваў старшыня камісіі вынікі асобнага падліку галасоў. Спачатку скрыню для датэрміновага галасавання, затым скрыню для галасавання па месцу знаходжання выбаршчыка, а затым скрыню для галасавання на выбарчым участку.
3. Ці адбылося пасля падвядзення вынікаў галасавання паседжанне камісіі.
4. Ці вывешваўся выніковы пратакол для азнаямлення.